Türk Edebiyatının Söğüt'ü

Söğüt

ÖTÜKEN

Söğüt

Türk Edebiyatı Dergisidir

YIL 7 – SAYI 39
MAYIS-HAZİRAN 2026
(İki ayda bir yayımlanır)

KURUCUSU
Nevzat Kösoğlu

ÖTÜKEN NEŞRİYAT A.Ş. ADINA İMTİYAZ SAHİBİ
Ertuğrul Alpay

ÖTÜKEN NEŞRİYAT A.Ş. GENEL YAYIN YÖNETMENİ
Göktürk Ömer Çakır

***SÖĞÜT* DERGİSİ YAYIN YÖNETMENİ**
Sinan Terzi

BASKI
Çınar Matbaacılık ve
Yayın Sanayii Ticaret Ltd Şti
İkitelli OSB Mahallesi
Çevre Sosyal Tesisler Sokak
Çevre Sanayi Sitesi Sosyal Tesisler
Nu: 3 İç Kapı Nu: 1B1
Başakşehir-İstanbul
Tel: (0212) 628 96 00
Sertifika Nu: 45103

YAYIN KURULU
Asuman Demir
Fatıma Feyza Bayer
Feyza Ay
M. Tuğrul Çolak
Rana Senanur Doğan

İLETİŞİM
sogut@otuken.com.tr

GRAFİK TASARIM
Ötüken

YILLIK ABONELİK BEDELLERİ
2026 Yılı Abonelik Bedeli-2250 TL

ISSN
2687-6523

ABONELİK
www.sogutdergisi.com/abonelik

Abonelik bağlantısına gitmek için kare kodu telefonunuza okutabilirsiniz.

Söğüt'te neşredilen nesir ve şiirlerin tüm yayın hakları Ötüken Neşriyat A.Ş.'ye aittir. Matbu veya dijital başka mecralarda kullanımları, yayınevinin iznine tabidir.

Sevgili *Söğüt* ailesi, yazılarınızı Times New Roman fontunda, 12 punto, 1.15 satır aralığında iki yana yaslı bir şekilde gönderebilirsiniz. Referans vereceğiniz metinler için Chicago dipnot ve kaynakça sistemini kullanmanızı rica ederiz.

SÖĞÜT'TEN

SİNAN TERZİ

Kıymetli Söğüt Dostları,

Baharın yaza döndüğü yılın bu en güzel günlerinde, Söğüt'ün 39. sayısını sizlerin beğenisine sunmanın gururunu yaşıyoruz. Geleneğin kalbinden istikbale uzanan edebi yolculuğumuzda, bu kez Türk düşünce ve edebiyat tarihinin en sancılı, en çift kutuplu dönemlerinden birine ayna tutuyoruz.

Bu sayımızın omurgasını, Tanzimat döneminin nevi şahsına münhasır ismi mütefekkir ve şair **Ziya Paşa** üzerine hazırladığımız kapsamlı dosya oluşturuyor. Bir yanı kadim şarkın estetiğine ve köklerine kopmaz bağlarla bağlı olan, diğer yanı garbın yeni ve rasyonel dünyasına pencereler açan Ziya Paşa'yı; şiirlerindeki taştirlerden toplumsal hafızamıza kazınan terkib-i bentlerine kadar her yönüyle masaya yatırdık. Onun gelenek ile yenileşme arasında sıkışan aydın paradigmasını, yaşadığı dönemin medeniyet krizini ve bu krizin zihin dünyamızda bıraktığı derin izleri, kıymetli yazarlarımızın ve akademisyenlerimizin derinlikli incelemeleriyle yeniden ele alıyoruz. Ziya Paşa dosyası, sadece geçmişin bir vesikasını sunmakla kalmıyor; bugünün modern insanının kök arayışına da güçlü bir fener tutuyor.

Dergimizin bu sayısındaki tema dosyasında ise Türk edebiyatının görmezden gelindiği derecede sıcak ve derin bir muhasebeye muhtaç olan alanlarından birine, **"İdeoloji Gölgesinde Eriyen Mumlar: Tanzimattan Günümüze Dava Edebiyatı"** başlığıyla mercek tutuyoruz. Tanzimat'tan bu yana kalemi bir tebliğ, inşa ve mücadele aracı olarak gören; bir davanın ışığını harlamak uğruna adeta bir mum gibi eriyen ya da ideolojilerin keskin gölgesinde estetik zeminini kaybetme tehlikesiyle yüzleşen edebi mirasımızı enine boyuna tartışıyoruz. Dört kıymetli yazıdan oluşan bu dosyamızda; sanatsal kaygılar ile fikrî angajmanların amansız çatışmasını, edebiyatın toplumu dönüştürme iddiasını ve bu iddia uğruna ödenen bedelleri masaya yatırıyoruz.

Ötüken Neşriyat'ın mütevazı ama dirençli kalesi olan Söğüt'te, kelimelerin ideolojik sınırları aşan o hür ve kurucu gücünü yeniden keşfetmek adına tüm okurlarımızı bu sarsıcı edebi yüzleşmeye davet ediyoruz.

Bizleri bu edebi yolculukta hiç yalnız bırakmayan, samimiyetle sahiplenen başta yazarlarımız olmak üzere tüm Söğüt ailesine ve okurlarımıza en kalbî şükranlarımızı sunarız.

Kelimelerin ışığında ve Ziya Paşa'nın o çok sesli mirasının gölgesinde buluşmak dileğiyle...

İyi okumalar dileriz.

Sinan Terzi

İÇİNDEKİLER

DOSYA:
ZİYA PAŞA
BİR MEDENİYET KRİZİNİN
ŞAİRİ: ZİYA PAŞA |
NURİ SAĞLAM İLE RÖPORTAJ **/ 8**
RÖPORTAJ: **FATIMA FEYZA BAYER**

ZİYA PAŞA ÜZERİNE
BİRKAÇ SÖZ **/ 18**
ABDULLAH UÇMAN

ZİYA PAŞA'NIN ŞİİRİNİ
SİYASETNAME
OLARAK OKUMAK **/ 27**
NURULLAH ÇETİN

ŞİİR VE İNŞA'DA DİL, ADALET
VE TABİİYET EKSENİNDE
SOSYOLOJİK İLETİLER **/ 41**
DOĞANAY DAĞLAR

İSYAN VE TEVEKKÜL ARASINDA
YÜZYILLAR: ZİYA PAŞA VE
BAÜDATLI RUHİ'NİN **/ 49**
*TERKİB-İ BENT*İ
İBRAHİM DAŞ

TEDİRGİN ENTELEKTÜEL:
ZİYA PAŞA **/ 53**
HALİL İLTERİŞ KUTLU

ZİYA PAŞA VE NAMIK KEMAL'DE
ENTELEKTÜEL MİSYONUN
TEZAHÜRLERİ **/ 60**
İBRAHİM AY

ADANA'DA BİR ÖĞLE YEMEĞİ **/ 70**
MURAT KAYMAZ

21. YÜZYILDA ŞAİRLER VE
ZİYA PAŞA: ŞAİRLER
SORUŞTURMASI **/ 75**
HAZIRLAYAN: **M. TUĞRUL ÇOLAK**
İBRAHİM DAŞ - GÜLŞEN KIRAÇ -
ALPTUĞ TOPAKTAŞ - HÜMEYRA YARGICI -
ÜMİT ERDEM

TEMA:
İDEOLOJİ GÖLGESİNDE ERİYEN
MUMLAR: TANZİMAT'TAN
GÜNÜMÜZE DAVA EDEBİYATI

TANZİMAT'TAN GÜNÜMÜZE
DAVA EDEBİYATI ÜZERİNE **/ 86**
CENGİZHAN ORAKÇI

İDEOLOJİ EKSENLİ BİR YENİ
TÜRK EDEBİYATI TARİHİ
MÜMKÜN MÜ? **/ 95**
ÖMER SOLAK

HAKİKAT VE "BEN" ARASINDA
DAVA EDEBİYATINDA
ÖZNENİN SERÜVENİ **/ 100**
FATIMA FEYZA BAYER

HÜZN-İ UMUMİDEN HİDDETE:
NAMIK KEMAL'İN
ŞİİRLERİNDE AHLAKİ BİR **/ 108**
TAVIR OLARAK ÖFKE
MERVE YILMAZ

DENEME

RABITA VE İÇE DÖNÜŞ **/ 114**
ERSİN BAYRAM

BİR SEYAHATİN
HATIRLATTIKLARI I **/ 123**
SABİT BAYAR

KENTLER VE İZLER **/ 130**
YUNUS ÖZEL

NİHAT GENÇ'İN
HİKÂYELERİNDE
BENZETMELER II **/ 153**
İBRAHİM DAŞ

OKUR NOTLARI

BEDENSİZ **/ 143**
RABİA KARANFİL

YALNIZLIĞIN İZ DÜŞÜMÜ:
TREN DÜŞLERİ **/ 167**
SENA NUR DOĞAN

ÇARŞIYI KARIŞTIRAN
HİKÂYELER:
UZUN ÇARŞININ ULULARI **/ 214**
VİLDAN AYDIN

SERİ DENEME

ÂŞIKLAR ÖLMEZ **/ 176**
CANSU SOLE

BİTİG ADAM PASAJI: C GİRİŞİ **/ 180**
HALİT SELİM DÖNMEZ

TOROSLARIN BARKIT'I
ÖTÜKEN'İN BÜRKÜT'Ü **/ 189**
MUSTAFA SARI

MASA **/ 199**
TEKİN ŞENER

HİKÂYE

FİNCAN DÖNDÜ TELVE KALDI **/ 119**
ASUMAN DEMİR

BİLİNMEK İSTERİM SÖZLERİM SİZE ULAŞTIYSA **/ 134**
FEYZA AY

ON LİRALIK TRAGEDYA **/ 145**
MEHMET GÜL

NAR ÇİÇEĞİ **/ 159**
SÜMER TEK

KİN POSTASI **/ 172**
COŞKUN EROĞLU

VİTRİNSİZ EVLERDEN KİME SIĞINIRIM? **/ 186**
EMİNE KARANLIK

MAYIN TARLASI **/ 195**
FATMA YAVUZ

PENCEREDEKİ KIZ **/ 208**
GÖKHAN ÖNAL

DAĞ KURTLARI **/ 218**
HASAN ERDEM

ŞİİR

BAŞIBOŞ TEHZİL VI **/ 118**
İBRAHİM DAŞ

ARDINDAN HATIRALAR ANLATTILAR BELKİ NERGİSLER AÇTI **/ 129**
SÜREYYA ALTUNKARA

İKİNCİ İSMİN ŞİİRİ **/ 142**
AHMET B. TAMU

SIZI **/ 149**
SEVDE KAYIŞ

KAÇIP GİDEN ATLAR **/ 157**
BAHA POLAT

İSTATİKÇİLER İÇİN ÖLÜM GRAFİĞİ **/ 171**
DURMUŞ ONGUN

"ANKESÖR" **/ 179**
FETHİ KORKMAZ

BEYAZ BAŞLI YUNUSLAR İLE İNCİR ELLİ OZANLAR **/ 185**
HÜLYA ÖZCAN

KALITSAL ARMONİ **/ 194**
M. ASIM YAŞAR

VİA DOLOROSA YA DA MACFİT YOLUNDA İSA **/ 205**
MUHARREM DEMİRCİ

GECEKALAN **/ 212**
H. İZZET AZİZ

SERÇELERİN KAVGA ETTİĞİ GÜN **/ 217**
YUSUF ALPER OYAR

İNCELEME

KURUCU RUH, KAPTAN VE ŞAİR: EMİN BÜLENT SERDAROĞLU II **/ 137**
ERTUĞRUL RAST

BERCİ KRİSTİN ÇÖP MASALLARI **/ 157**
FATİH SELVİ

SÖYLEŞİ

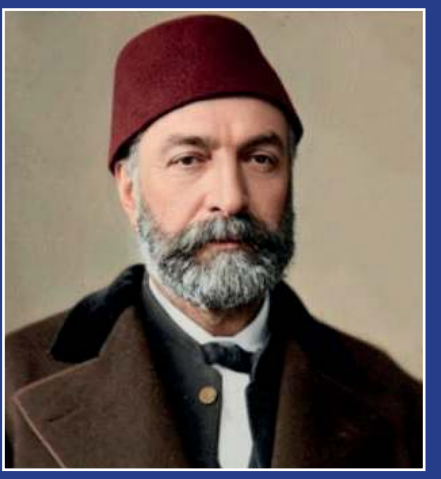
BAYRAM ZIVALI İLE *ŞAİRLER GELDİLER* ÜZERİNE SÖYLEŞİ **/ 224**
MUHAMMET DURMUŞ

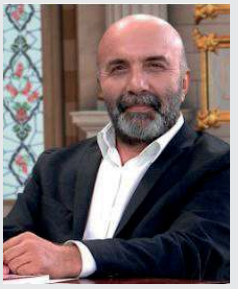
DOSYA:

ZİYA PAŞA

BİR MEDENİYET KRİZİNİN ŞAİRİ: ZİYA PAŞA | NURİ SAĞLAM İLE RÖPORTAJ

■ RÖPORTAJ: FATIMA FEYZA BAYER

1964 yılında Giresun'da doğdu. İlk ve orta öğrenimini Giresun'da tamamladı. 1990 yılında İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nden mezun oldu. 1991 yılında aynı fakültede Yeni Türk Edebiyatı Anabilim Dalı'nda araştırma görevlisi olarak akademik hayatına başladı; 1993'te yüksek lisansını, 1999'da doktorasını tamamladı. Uzun yıllar çalışmalarını Yeni Türk edebiyatı, metin incelemeleri, edebî tenkit ve modern Türk düşünce hayatı üzerine yoğunlaştıran Nuri Sağlam'ın; Dergâh, Hürriyet Tarih, İlmi Araştırmalar, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi, Journal of Turkish Studies ve çeşitli akademik platformlarda hikâye, deneme ve bilimsel makaleleri yayımlandı. Özellikle edebiyat tarihi, süreli yayınlar ve modern Türk edebiyatı üzerine yaptığı çalışmalarla tanınan Sağlam, akademik üretiminin yanında kültür ve düşünce dünyasına dair yazılarıyla da öne çıkan isimler arasında yer almaktadır.

ZİYA PAŞA ÜZERİNE BİRKAÇ SÖZ

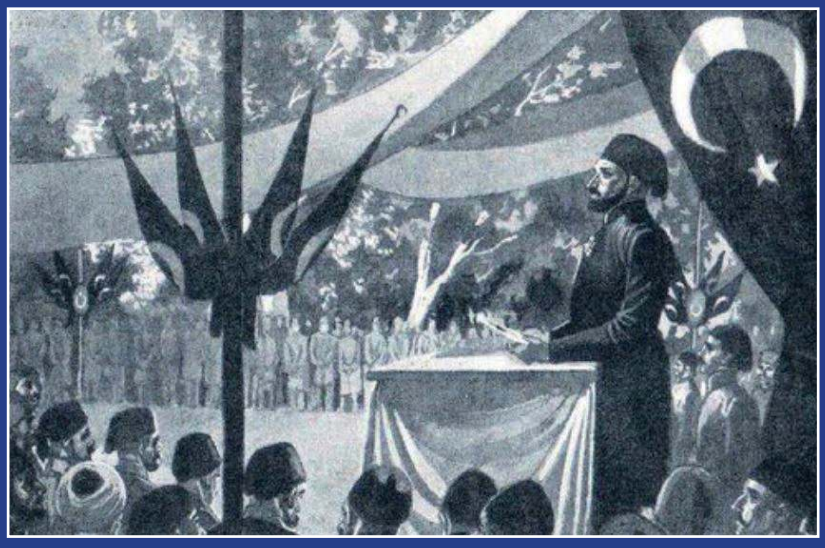

■ ABDULLAH UÇMAN

1951 yılında Edirne'de doğdu. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'nden mezun oldu (1972). Aynı fakültenin Yeni Türk Edebiyatı Kürsüsü'nde asistan olarak göreve başladı (1979). 1985 yılında yardımcı doçent olarak Mimar Sinan Üniversitesi'ne geçti. 1996'da doçent, 2002'de profesör oldu. 2018'de emekliye ayrıldı. Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi'nde madde yazarı ve redaktör olarak çalıştı (1983-2016). Rıza Tevfik Bölükbaşı'nın terekesi üzerinden edebiyat, felsefe ve kültür tarihi açısından önemli belgelerden makale ve kitaplar oluşturdu. Kitapları: Şiiri ve Sanat Anlayışı Üzerine Rıza Tevfik'ten Ali İlmî Fânî'ye Bir Mektup (1996); Edebiyat-ı Cedîde'ye Dair Ali Ekrem'den Rıza Tevfik'e Bir Mektup (1997); Türk Dilinin Sadeleşmesi ve Hece Vezni Üzerine Bir Münakaşa (1997); Ebûbekir Râtib Efendi'nin Nemçe Sefaretnâmesi (1999); Rıza Tevfik'in Şiirleri ve Edebî Makaleleri Üzerinde Bir Araştırma (2004); Fatih'te Geçen 40 Yılın Hikâyesi (2009); Rıza Tevfik'in Sanat ve Düşünce Dünyası (2011); Refik Hâlid'den Rıza Tevfik'e Mektuplar (2014); Yirmisekiz Çelebi Mehmed Efendi'nin Fransa Sefaretnâmesi (2017); İdealist Bir Kültür Milliyetçisi Mehmet Kaplan (2023).

ZİYA PAŞA'NIN ŞİİRİNİ SİYASETNÂME OLARAK OKUMAK

■ NURULLAH ÇETİN

1964 Kütahya doğumlu. 1980-81 öğretim yılında kaydolduğu Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünü (1985) bitirdi ve 1986 yılında burada araştırma görevlisi olarak göreve başladı. Yüksek lisansını (1988) ve doktora öğrenimini (1995) aynı bölümde tamamladı. Yüksek lisans tezinin konusu "Tanzimat'tan Fuat Köprülü'ye Kadar Bizde Edebiyat Tarihçiliği" (AÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 1988), Prof. Dr. Olcay Önertoy'un yönetiminde hazırladığı doktora tezinin konusu ise "Behçet Necatigil, Hayatı-Sanatı ve Eserleri"dir. 1999 tarihinde doçent oldu ve Mart 2000 tarihinde de Ankara Üniversitesi DTCF Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünde doçentlik kadrosuna atanarak çalışmalarını burada sürdürdü. 2005'te profesör oldu. Yeni Türk Edebiyatı anabilim dalında kitapları ve çalışmaları bulunmaktadır.

ŞİİR VE İNŞÂ'DA DİL, ADALET VE TABİİYET EKSENİNDE SOSYOLOJİK İLETİLER

■ DOĞANAY DAĞLAR

2021 yılında Türk dili ve edebiyatı bölümünden mezun oldu. Aynı yıl Erciyes Üniversitesi Yeni Türk Edebiyatı ana bilim dalında lisansüstü eğitimine başladı. 2024 yılında ilgili bilim dalından mezun olduktan sonra akademik çalışmalarını sürdürmeye devam etti. Edebiyat sosyolojisi, edebiyat psikolojisi, modern Türk şiirinde psikanaliz gibi çalışma alanlarında hakemli dergilerde yayımlar yaptı. 2016 yılından itibaren muhtelif fikir, kültür, sanat ve edebiyat dergilerinde şiir ve yazılarını neşretti. Şiir Versus, Aşkar, Söğüt, Hece, Yoğken, Sin, Muhit, Eleştiriyorum dergilerinde fikir ve sanat ürünlerine yer verdi. 2025 yılının mart ayında Ketebe Yayınları tarafından yayımlanan "Bulgu Dağı" şairin ilk şiir kitabıdır. Bir yandan editörlük yapmakta öte yandan yazınsal çalışmalarına devam etmektedir.

İSYAN VE TEVEKKÜL ARASINDA YÜZYILLAR: ZİYÂ PAŞA VE BAĞDATLI RUHÎ'NİN *TERKİB-İ BENT*'İ

■ İBRAHİM DAŞ

14 Eylül 1998 tarihinde İstanbul-Kâğıthane'de doğdu. Sivaslı bir ailenin tek çocuğu. Yeni Türk Edebiyatı alanında Doktora öğrencisi. Ekim 2023 yılında ilk şiir kitabı *Gümrâh* Ötüken Neşriyat-Söğüt Kitaplığı'ndan çıktı. Ayarsız, Çelebi, Söğüt, Millî Mecmûa, Kuytu gibi süreli yayınlarda şiir, deneme ve makaleleri yayınlandı.

TEDİRGİN ENTELEKTÜEL: *ZİYA PAŞA*

■ HALİL İLTERİŞ KUTLU

1988 yılında Ankara'da doğan Halil İlteriş Kutlu, 2006/2012 yılında Başkent Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği Bölümünde ve 2009/2010 yıllarında Almanya'da Mainz Johannes Gutenberg Üniversitesi Orientkunde/ Doğu Bilimler Enstitüsünde lisans eğitimini tamamladıktan sonra 2015 yılında Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsünde yüksek lisans, 2023 yılında doktora eğitimini tamamladı. 2023 yılında Başkent Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümüne Dr. Öğr. Gör. olarak atandı. Çeşitli edebiyat ve düşünce dergilerinde editörlük ve yayın kurulu üyeliği görevini yürüten Kutlu, özellikle kültür, medeniyet ve düşünce tarihi üzerine çeşitli kitap ve kitap bölümleriyle birlikte ulusal ve uluslararası dergilerde çok sayıda makale kaleme aldı.

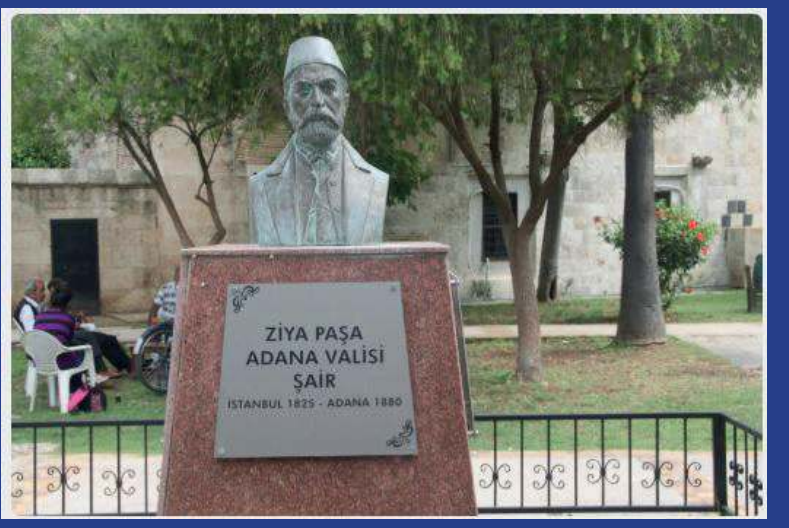
ZİYA PAŞA VE NAMIK KEMAL'DE ENTELEKTÜEL MİSYONUN TEZAHÜRLERİ

■ İBRAHİM AY

2002 yılında Kırıkkale Üniversitesinden Türk Dili ve Edebiyatı bölümünü birincilikle bitirdi. 2004 yılında Çanakkale Üniversitesinde Türk Dili ve Edebiyatı bölümünde Yüksek Lisansını tamamladı. 2016 yılında Aksaray Üniversitesinde Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünde Yeni Türk Edebiyatında ikinci Yüksek Lisansını tamamladı. Yeni Türk Edebiyatı alanında doktora çalışmaları devam etmektedir. Ayrıca değişik bölümlerde yedi üniversite bitirmiştir. Yayına hazır 17 tane eseri mevcuttur. Birçok hakemli dergide (Üniversite Dergileri, Türk Edebiyatı, Türk Dili, Söğüt, Edebice, Daima Edebiyat, Dört Mevsim, Manidar) makaleleri yayınlanmış, birçok sempozyumda bildiriler sunmuştur. Yeni Türk Edebiyatı alanında uzun soluklu çalışmaları devam etmektedir. Ayrıca şiir ve hikâyeleri de bulunmaktadır.

ADANA'DA BİR ÖĞLE YEMEĞİ

■ MURAT KAYMAZ

1973 İstanbul doğumludur. Lisans eğitimini İstanbul Üniversitesi Biyoloji Bölümü'nde tamamlamıştır. Ötüken Neşriyat tarafından yayımlanmış çalışmaları; *Kaleme Karşı*, *Bal Kaşığım* adıyla felsefî ve edebî konular üzerine prosa metinlerden mürekkep telif eser ve Fuzulî'ye ait *Beng ü Bade* isimli mesnevînin güncel Türkçeye manzum tercümesidir.

21. YÜZYILDA ŞAİRLER VE ZİYA PAŞA: ŞAİRLER SORUŞTURMASI

■ HAZIRLAYAN: M. TUĞRUL ÇOLAK

Ziya Paşa, Tanzimat döneminde eski ile yeni, Divan ile Batı sarkacında arayışı en göze çarpan isimlerin başında gelir. Hürriyet, adalet, medeniyet temalarıyla bir dönüşüm arzulayan şairin hicvi, sosyal eleştirileri, hikemi tarzı ile düşünce ve edebiyat yaklaşımlarında adı genellikle çelişkilerle anılır. Ziya Paşa'yı günümüz şairlerine sorarak dünle bugün arasındaki poetik ve politik bağları şairlerin perspektifinden okumaya çalıştık. Soruşturmaya katılarak görüşlerini bildiren şairler İbrahim Daş, Gülsen Kıraç, Alptuğ Topaktaş, Hümeyra Yargıcı ve Ümit Erdem'e teşekkür ederiz.